

מזן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת בבא בתרא דף נ"ד

הריא איתתא דאכלה דיקלא בתפשיחא תליסר שנין, אתא ההוא רפיק תותיה פורתא. אתא לקמיה דלוי ואמרי לה קמיה דמר עוקבא. אוקמיה בדיה. אתאי קא צווחא קמיה, אמר לה: מאי אעביד לך דלא אחזיקת בדמוחזקי אינשי?

איתתא - אישה
רפיק תותיה פורתא - עדר תחתיו מעט.
צווחא קמיה - צעקה לפניו.

הסבר: אישה אחת אכלה מפירות דקל הפקר במשך 13 שנים. בא אדם אחד ועדר מתחת העץ כדי לקנות אותו, ולוי או מר עוקבא פסק שהדקל שייך לו. באה האישה והתלוננה על כך. אמר לה החכם: מה לעשות שלא עשית פעולת קניין בדקל כפי שאנשים נוהגים לעשות? משום כך לא זכית בו.

על המפה

קהילות היהודיות בתימן

קהילות יהודיות התקיימו בתימן מאז חורבן בית ראשון, והן שמרו על מסורת ומנהגים המבדילים אותן מקהילות האשכנזים והספרדים. קהילות אלה היו מחולקות למספר אזורים: צעדה, צנעא, ד'מאר, עדן, שרעב וחבאן. במאה ה-16 התפתחו בעקבות השפעת הקבלה והפילוסופיה שני זרמים, השמים והבלדים, שנבדלו בנוסח התפילה ובפסיקה לפי השולחן ערוך והרמב"ם. בשנת תרמ"ב עלו כ-150 יהודים מתימן לארץ, ובעקבותיהם עלו רבים נוספים ותרמו רבות לבניית היישוב בארץ ישראל. לאחר הקמת המדינה הובאו שאר יהודי תימן לארץ במבצע "על כנפי נשרים" ובמבצעים נוספים.

משפחה תימנית קוראת מזמורי תהילים סביב שולחן האוכל, לאחר ארוחת צהריים בשבת (Wikipedia)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ישראל ת"א:
כניסת שבת: 18:38	כניסת שבת: 18:54
יציאת שבת: 19:50	יציאת שבת: 19:52
ניו יורק:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:21	כניסת שבת: 19:47
יציאת שבת: 20:23	יציאת שבת: 21:07

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא נ"ד - ס'
 פרשת עקב | י"ד - כ' באב תשפ"ד (18-24 לאוגוסט 2024)

דף נ"ד: פעולה שמביאה תועלת לקרקע

למדנו פעמים אחדות על קנין "חזקה", שאם הקונה עושה בקרקע מעשים שמראים שהוא הבעלים החדש, בכך הוא קונה את הקרקע. למשל, כשהקונה עושה גדרות לשדה - הוא קונה את הקרקע. בדף זה התלמוד מפרט פעולות אחדות וקובע אם הן חזקה של קנין, או שאינן חזקה של קנין, מפני שרק פעולה שמביאה תועלת לקרקע נחשבת חזקה של קנין. למשל, אם יש חלקת אדמה שצומח בה דקל והגיע אדם וקצץ ענפים מהדקל ועקטיו הוא אומר שהוא עשה קנין חזקה והתכונן לקנות אותו, הדבר תלוי: אם הוא קצץ את הענפים בצורה שמועילה לצמיחת הדקל, מעשה הקציעה הוא מעשה חזקה, אבל אם הוא היה צריך את הענפים ולכן הוא קצץ אותם - אין הדבר נחשב חזקה. איך יודעים מה הסיבה שהוא קצץ? אם הוא קצץ ענפים בדקל סביב סביב, בודאי הוא התכונן לגזום את הדקל ולהשביח אותו, אבל אם הוא קצץ ענפים רק מצד אחד, ברור שהוא נטל אותם רק מפני שהיה זקוק לענפים.

דף נ"ה: השביל שמחלק את השדה

מצות פאה מתקיימת על ידי כך שבעל שדה צריך להשאיר חלק מיבול השדה ולא לקצור אותו, כדי שעניים יוכלו לקחת מהיבול לעצמם. מי שיש לו שני שדות, משאיר בכל שדה לעניים. בדף זה מופיעה משנה ממסכת פאה, בה נאמר שלפעמים יש שדות שהיה נראה לכאורה שהם נחשבים שדה אחד לענין מצות פאה, אבל בעצם הם נחשבים שני שדות וצריך להשאיר פאה בכל אחד מהם. למשל, אם יש שדה שחוצה אותו ערוץ עמוק, והוא בעל הקרקע קשה וסלעית שאינה ראויה לזריעה, הרי הוא מחלק את השדה לשנים. אותו הדין קיים גם אם יש שביל שחוצה את השדה - אם השביל רחב לפחות ארבע אמות ועוברים בו אנשים בקביעות, הוא מחלק את השדה לשנים וצריך להותיר פאה בכל חלק של השדה.

דף נ"ו: הארצות שהובטחו בברית בין הבתרים

בברית בין הבתרים בספר בראשית הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו, שזרעו יירש ארץ של עשרה עמים: "את הקניזי ואת הקנזי ואת הקנזי ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים. ואת האמרי ואת הכנעני ואת הנרנשי ואת היבוסים". בפועל, כשבני ישראל נכנסו לארץ, הם ירשו רק שבעה עמים. את ארצות העמים: קניזי, קנזי וקנזי, הם לא כבשו. בתורה נאמר, שלעתידי לבוא יוסיפו על שש ערי המקלט שנקבר קימות עוד שלוש ערים. הרמב"ם כותב, שאת הערים האלו יוסיפו בימות המשיח בארצות הקניזי, הקנזי והקנזי, שהובטחו לאברהם אבינו, ואנחנו עוד עתידים לרשת אותן. בינתיים ירשו את אותן הארצות עשו ולוט: עשו וקיבל את ארץ אדום, ולוט - את עמון ומואב, שהן ארצות הקניזי, הקנזי והקנזי.

דף נ"ז: שני אחים עדים

שני אחים פסולים להעיד עדות יחד, כי התורה קובעת שקרובים אינם יכולים להצטרף להיות עדים. עם זאת, יכול להיווצר גם המצב הבא: אדם שהחזיק בשדה, עבד אותו שלוש שנים ואכל מפירותיו, יכול לטעון שהדבר מהנה הוכחה שהשדה בבעלותו. כדי להוכיח שיש לו חזקה הוא צריך להביא עדים שהוא אכן החזיק בשדה. אותו אדם לא חייב להביא דוקא זוג עדים אחד שראו אותו

מתפללים

בתקופת ט"ו באב יש ב"ה הרבה חתונות. משפחת כהן היא משפחה שחיה בצמצום ומתפרנסת בדוחק, וב"ה עומדת לקראת חתונת בָּתָם הראשונה. לקראת החתונה ההורים מתלבטים איזה סוג חתונה לעשות - האם לקחת הלוואות ולעשות חתונה רגילה באולם עם אורחים רבים, או לעשות חתונה צנועה מאוד במקום קטן, להזמין רק אנשים קרובים מאוד ובלי להתחייב להלוואות מכבידות.

מצד שני:

גם ככה המשפחה חיה בצמצום, וחתונה גדולה שמצריכה לקיחת הלוואות תכביד מאוד על המשפחה, ולכן עם כל הרצון לחתונה רגילה וגדולה, צריך להיות ריאליים, ולהסתפק בחתונה קטנה וצנועה.

מצד אחד:

חתונה זו שמחה גדולה, בני המשפחה והכלה רוצים שכמה שיותר אנשים יבואו וישמחו איתם, ותהיה שמחה גדולה. לכן גם אם המצב הכלכלי דחוק וצריך לקחת הלוואות - זה מה שנכון לעשות כדי לשמח את הזוג ואת המשפחה.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

"כלניות" - הכינוי לחיילים הבריטים

הבריטים כבשו את ארץ ישראל במלחמת העולם הראשונה, וקיבלו מנדט לשלוט בה. בספטמבר 1945 הוצבה בארץ הדיוויזיה המוטסת הבריטית השישית, שהיתה שייכת לצנחנים וחייליה חבשו כומתות אדומות. השלטון הבריטי עורר עוינות רבה בקרב היהודים בארץ, בשל המגבלות שהציב לעליית יהודים ובשל תמיכתו בערבים. הצנחנים הבריטים כונו "כלניות", כרמז לכך שיש להם כומתות אדומות אך לב שחור. ילדים היו שרים את השיר "כלניות" לעבר החיילים, שנפגעו ממנו מאוד. בשלב מסוים אף אסרו הבריטים על השמעת השיר, אך האיסור בוטל תוך זמן קצר

כלניות בחוף תל אביב קיץ 1946 (Wikipedia)

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

בית ספר כנפי רוח בנים, חריש

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

המושג השבועי

ט"ו באב

ט"ו באב מובא במשנה במסכת תענית כאחד מימים טובים שהיו לישראל, בשל הדברים הטובים שקרו בו, ביניהם שפסקו דור המדבר למות, ושהותרו השבטים להתחתן זה עם זה. בתקופת חז"ל נהגו בנות ישראל לצאת לרקוד בכרמים בט"ו באב, והבחורים היו הולכים לשם כדי למצוא להם נשים. לכן יש המכנים כיום את ט"ו באב "חג האהבה".

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם

לוח השנה

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי היא הדמות שבציור?
- 2 כיצד השלט מצד שמאל קשור אליה?
- 3 איזה שיר הכי מזוהה איתה?
- 4 מי הלחין את השיר הזה?

1. האם אתם יודעים מי היא הדמות שבציור?
 2. האם אתם יודעים כיצד השלט מצד שמאל קשור אליה?
 3. האם אתם יודעים איזה שיר הכי מזוהה איתה?
 4. האם אתם יודעים מי הלחין את השיר הזה?

מי אני?

1. שיר שנכתב על ידי נתן אלתרמן ומשה וילנסקי.
2. את השיר שרה שושנה דמארי.
3. השיר מתאר פריחה של פרחים בארץ ישראל.
4. נעשה בו שימוש כדי ללעוג לחיילים הבריטים.

„טולטולט“ טולט

השנה אנו מציינים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

למדו את המושגים המודגשים בעלון ותוכלו להשתתף בחידונים ופעילויות במשך השנה.

5780	5778	5727	5708	5707	5699	5657	5323	5260	5258	4900	4800	4650	4260
ה'תש"פ	ה'תשע"ח	ה'תשכ"ז	ה'תש"ח	ה'תש"ז	ה'תרכ"ט	ה'תר"ץ	ה'רמ"ח	ה'תש"ס	ה'תש"ח	ה'תשמ"ב	ה'תשמ"א	ה'תשמ"א	ה'תשמ"א
2019	2017	1969	1967	1948	1947	1939	1897	1500	1492	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים
שנת סיום הטי"ם ללומדי הדף היומי	70 שנה למדינה	הרב אריה לויין	מלחמת ששת הימים	הקמת המדינה	העצמאות	שואה	הרצל	העת החדשה	גירוש ספרד				

דבר תורה

הגמרא במסכת ברכות שואלת על הפסוק בפרשתנו: **"מה ה' אלוֹקֵיךָ שׂוֹאֵל מֵעֶמְךָ כִּי אִם לִירֵאָה אֶת ה'..."** - שהלוא יראת שמים היא דבר קשה מאוד ליישום ולהשגה, אז כיצד התורה מקילה ראש ואומרת כאילו מדובר בדבר שקל להשיגו: "מה ה' שואל מעמך?" על כך מסביר רבי ברוך ממז'בוז" כי הכוונה על דרך הדרש היא לומר - שאדם שיש בו יראת שמים, הקב"ה נחשב עבורו כדון "שואל" שבארבעת השומרים. שהלוא ידוע ששואל חייב לשמור על מה ששאל מכל זקק ואפילו מאונס שמגיע שלא באשמתו וכך, מי שהולך בדרך ה' וירא ממנו - מתחייב הקב"ה לשמור עליו היטב מכל זקק, פגע ומחלה.

סדר חזקון | מסכת בבא בתרא, דף נ"ז - ט'

בשדה במשך כל שלוש השנים, אלא אפשר גם להביא שלושה זוגות עדים, כל זוג על שנה אחרת - כשנבבל את כל העדויות נדע שהוא החזיק שלוש שנים ויש לו חזקה באופן כזה אין כל בעיה אם באחד הזוגות מעיד אח אחר, ובזוג אחר מעיד אח שני, מפני שאין הדבר נחשב ששני אחים מעידים עדות אחת.

דף נ"ח: רבי בנאה ומערת המכפלה

רבי בנאה היה נוהג לציין מקומות קבורה בארץ ישראל, זאת מפני שהעומד מעל מקום קבורה נטמא, ובתקופות שבהן היו עוסקים בטהרות, למשל תרומה, נהגו לציין את מקום הקברים בסיד כדי שלא יטמאו בטעות ממקום הקבורה. התלמוד מספר שפעם אחת רצה רבי בנאה להיכנס למערת המכפלה כדי לבדוק את שטח מקומות הקבורה ולציין מלמעלה היכן הקברים. כשרצה להיכנס לתוך המערה שבה קבורים האבות, הוא פגש בפתח את אליעזר עבד אברהם, ואמר לו: "בבקשה, לך לאברהם אבינו ואמור לו שבנאה מבקש רשות להיכנס". המשך הסיפור הוא שאברהם אבינו הסכים שיכנס, ואכן רבי בנאה נכנס, מדד את שטח המערה ויצא. מעניין לדעת, כי ביום ראשון, ט' בחודש חשוון, לפני למעלה מ-840 שנים, זכה הרמב"ם להתפלל במערת המכפלה, בזמן ששהה בארץ ישראל, ומני-אז הוא קבע לעצמו את ט' בחשוון ליום טוב.

דף נ"ט: המרזב שזרם לחצר של השכנים

לפעמים חלקים במבנה השיך לאדם מסוים עלולים להפריע לשכניו. אם השכנים מתלוננים על כך צריך לברר אם יש לאותו אדם זכות להותיר את המבנה כמות שהוא. בדף זה התלמוד עוסק במרזב שיוצאים ממנו מים לתוך חצר של השכנים. אם אדם קובע מרזב כזה ותקף ומיד מגיעים השכנים וטוענים שהוא מפריע להם, הם צודקים וחובה להסירו. אבל מה הדיון אם אותו מרזב כבר קיים תקופה ארוכה (לדעת חלק מהראשונים שלוש שנים) ובכך, במקרה כזה סביר להניח שהשכנים הסכימו לקימו של המרזב והם כבר אינם יכולים לבקש להסירו. עם זאת, לומדים בתלמוד שיש סוגי מרזבים שהשכנים יכולים לדרוש שייעבירו אותם לצד אחר, באופן שהוא פחות נפריע להם. אגב, מקור השם "מרזב" - מילה זו מורכבת משתי מילים: "מר", שמשמעה טיפה, "זב", שמשמעה נוזל. מעתה "מרזב" משמעה: מזיל טיפות (רשב"ם).

דף ס': זכר לחורבן

בדף זה לומדים על מספר תקנות שהורו חז"ל לעשות זכר לחורבן בית המקדש: בעת שמסידים בית חדש יש להותיר שטח של אמה על אמה (כ-60 ס"מ על 60 ס"מ) בלתי מסויד, זכר לחורבן. את המקום הבלתי מסויד מותרים מול הכניסה לבית, ויש נוהגים להשאיר מקום זה מעל הפתח. בעת החופה מניחים החתנים על ראשם אפר. את האפר נותנים במקום בו מניחים תפילין של ראש. כך גם בעת השמחה זוכרים את ירושלים ובית המקדש שנחרבו. בדף זה לומדים גם על תקנות נוספות "זכר לחורבן" הקשורות לסעודה וענידת תכשיטים. אמרו חז"ל: כל מי שמתאבל על ירושלים, מובטח לו שיזכה ויראה בשמחתה לעתיד לבוא, ועליו אמר הנביא ישעיהו "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה שיטו אתה משוש כל המתאבלים עליה".

שאלות השבוע

1. מתי התפלל הרמב"ם במערת המכפלה?
2. מה פירוש המילה "מרזב"?
3. מה צריך להשאיר מול הכניסה לבית?

בין הפתורים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למיל talmudhagrala@medison.co.il שי לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

